

T.C.
TRABZON ÜNİVERSİTESİ
BİLİMSEL ARAŞTIRMA PROJELERİ
KOORDİNASYON BİRİMİ

YÜKSEKÖĞRENİM YAŞAM DOYUMU VE ÖZNEL İYİ OLUŞ:
TRABZON ÜNİVERSİTESİ ÖRNEĞİ

22TAP00189

Temel Araştırma Projeleri (TAP)

SONUÇ RAPORU

Proje Yürütücüsü:

Doç. Dr. Fatma ALTUN KOBUL
Fatih Eğitim Fakültesi/Eğitim Bilimleri Bölümü

Araştırmacılar:

Dr. Öğr. Ü. Cansu TOSUN
Öğr. Gör. Dr. Hanife AYDIN
Öğr. Gör. Dr. Burak AYDIN
Psikolojik Danışma ve Rehberlik Uygulama ve Araştırma Merkezi

Ağustos 2023

TRABZON

T.C.
TRABZON ÜNİVERSİTESİ
BİLİMSEL ARAŞTIRMA PROJELERİ
KOORDİNASYON BİRİMİ

YÜKSEKÖĞRENİM YAŞAM DOYUMU VE ÖZNEL İYİ OLUŞ: TRABZON
ÜNİVERSİTESİ ÖRNEĞİ

22TAP00189

Temel Araştırma Projeleri (TAP)

SONUÇ RAPORU

Proje Yürütücüsü:
Doç. Dr. Fatma ALTUN KOBUL
Fatih Eğitim Fakültesi/Eğitim Bilimleri Bölümü

Araştırmacılar:
Dr. Öğr. Ü. Cansu TOSUN
Öğr. Gör. Dr. Hanife AYDIN
Öğr. Gör. Dr. Burak AYDIN
Psikolojik Danışma ve Rehberlik Uygulama ve Araştırma Merkezi

Ağustos 2023
TRABZON

ÖNSÖZ

Üniversite öğrenimi insan hayatında önemli gelişim görevlerinin başarıldığı yılları ve deneyimleri içerir. Yüksek öğrenim kurumları açısından da sadece akademik olarak başarılı bireyler yetiştirmek değil her yönü ile sağlıklı gelişim gösteren, mutlu üretken bireyler yetiştirmek önemli görülmektedir. Bu bağlamda Trabzon Üniversitesi öğrencilerinin öznel iyi oluşları ve yükseköğrenim yaşam doyumlarının konu alındığı bu çalışmanın, öğrencilerin genel ihtiyaç alanlarının tespitine katkı sağlayacağı düşünülmektedir. Çalışmaya gönüllü olarak katılan tüm öğrencilere paylaştıkları değerli bilgileri ve görüşleri için teşekkürlerimizi sunuyoruz. Ayrıca 22TAP00189 nolu bu projenin gerçekleşmesi için katkıda bulunan, projeyi destekleyen Trabzon Üniversitesi Bilimsel Araştırma Projeleri Koordinasyon Birimine de teşekkür ederiz.

İÇİNDEKİLER

Sayfa No

ÖNSÖZ.....	III
İÇİNDEKİLER.....	IV
ÖZET.....	V
ABSTRACT.....	VI
TABLolar DİZİNİ.....	VII
KISALTMALAR LİSTESİ	VIII
1.GİRİŞ/AMAÇ VE KAPSAM.....	1
2.GENEL BİLGİLER.....	2
3. GEREÇ ve YÖNTEM/YÖNTEMBİLİM.....	5
4. BULGULAR	9
5. TARTIŞMA ve SONUÇ.....	20
6. KAYNAKLAR.....	26

YÜKSEKÖĞRENİM YAŞAM DOYUMU VE ÖZNEL İYİ OLUŞ: TRABZON ÜNİVERSİTESİ ÖRNEĞİ¹

ÖZET

Bu araştırmanın temel amacı Trabzon Üniversitesi öğrencilerinin öznel iyi oluşları ile yükseköğrenim yaşam doyumlarını incelemektir. Bunun yanı sıra öğrencilerin yaşadıkları problem alanlarını belirlemek, öznel iyi oluş ve yükseköğrenim yaşam doyumlarını farklı değişkenler açısından incelemek araştırmanın alt amaçlarını oluşturmaktadır. Araştırmaya 10 farklı akademik birimden toplam 472 (%71 Kadın, %29 Erkek) öğrenci katılmıştır. Veriler kişisel bilgi formu, yükseköğrenim yaşam doyumunu, genel yaşam doyumunu ve pozitif-negatif duygulanım ölçekleri ile toplanmıştır. Analiz sonucunda öğrencilerin öznel iyi oluşlarının ortalamanın üstünde olduğu, öğretim üyelerinden sağlanan doyumun ise anlamlı derecede yüksek olduğu bulunmuştur. Üniversite imkanlarından ve yönetiminden sağlanan doyumun orta düzeyde olduğu fakat genel üniversite doyumunu ile sosyal hizmetlerden sağlanan doyumun ortalamanın anlamlı düzeyde altında kaldığı bulunmuştur. Yükseköğrenim yaşam doyumunu ile öznel iyi oluş arasında pozitif yönde ilişkilerin olduğu, özellikle genel üniversite doyumunun öznel iyi oluşu anlamlı düzeyde yordadığı tespit edilmiştir. Ara sıra da dahil olmak üzere %33.1'inin sigara, %25.4'ünün alkol tükettiği ve internet kullanımı açısından %24.2'sinin bağımlılık açısından riskli grupta olduğu tespit edilmiştir. Katılımcılar arasında en fazla kaygı sorunları yaşandığı bunu sırası ile kişisel, kariyer gelişimiyle ilgili ve akademik problemler ile depresyon ve takıntılar izlemektedir. Öğrencilerin öznel iyi oluş düzeylerinin cinsiyete dayalı anlamlı fark göstermediği fakat yüksek sosyoekonomik grup lehine anlamlı düzeyde farklılaştığı bulunmuştur. Yükseköğrenim yaşam doyumunda cinsiyete ve sosyoekonomik seviyeye göre anlamlı farklılığa rastlanmazken, öğrenim görülen akademik birim ve sınıf düzeylerine göre anlamlı farklılıklar tespit edilmiştir. Elde edilen bulgular birinci sınıfların, meslek yüksek okullarında ve lisansüstü düzeyde eğitim görenlerin yaşam doyumlarının anlamlı düzeyde yüksek olduğunu göstermektedir. Bu çalışmanın sonuçlarının hem Trabzon Üniversitesi hem de Psikolojik Danışma ve Rehberlik Uygulama ve Araştırma Merkezinin gelecek dönemki çalışmalarının planlamasında yol gösterici olduğu düşünülmektedir.

---

¹ 22TAP00189 nolu bu proje Trabzon Üniversitesi BAP Koordinasyon Birimi tarafından desteklenmiştir.

HIGHER EDUCATION LIFE SATISFACTION AND SUBJECTIVE WELL-BEING: SAMPLE OF TRABZON UNIVERSITY²

ABSTRACT

The main purpose of this study is to examine the subjective well-being and higher education life satisfaction of Trabzon University students. In addition, determining the problem areas experienced by the students and examining their subjective well-being and higher education life satisfaction in terms of different variables constitute the sub-objectives of the study. A total of 472 students (71% female, 29% male) from 10 different academic units participated in the study. Data were collected with personal information form, higher education life satisfaction, general life satisfaction and positive-negative affect scales. As a result of the analysis, it was found that the subjective well-being of the students was above average, and the satisfaction with the faculty members was significantly higher. Satisfaction with university facilities and administration was found to be at a moderate level, but overall university satisfaction and satisfaction with social services were significantly below the average. It was found that there was a positive relationship between higher education life satisfaction and subjective well-being, especially general university satisfaction significantly predicted subjective well-being. It was found that 33.1% of the participants smoked cigarettes, 25.4% consumed alcohol, including occasionally, and 24.2% were in the risky group in terms of addiction in terms of internet use. Anxiety problems were the most common among the participants, followed by personal, career development and academic problems, depression and obsessions. It was found that students' subjective well-being levels did not differ significantly based on gender, but differed significantly in favor of the high socioeconomic group. While no significant differences were found in higher education life satisfaction according to gender and socioeconomic level, significant differences were found according to the academic unit and grade levels. The findings show that the life satisfaction of freshmen, vocational schools and graduate students is significantly higher. It is thought that the results of this study will guide the planning of future studies of both Trabzon University and Psychological Counseling and Guidance Application and Research Center.

---

² This project numbered 22TAP00189 was supported by Trabzon University BAP Coordination Unit.

TABLULAR DİZİNİ

<u>Tablo No</u>	<u>Tablo Adı</u>	<u>Sayfa No</u>
Tablo 1	Araştırma Grubuna Ait Tanımlayıcı Bilgiler.....	5
Tablo 2	Araştırmanın Değişkenlerine Ait Tanımlayıcı İstatistik Bulguları.....	8
Tablo 3	Öğrencilerin Öznel İyi Oluş ve Yaşam Doyumu Düzeyleri.....	9
Tablo 4	Öğrencilerin, Ders Dışı İnternet, Sigara ve Alkol Kullanım Durumları	10
Tablo 5	Öğrencilerin Üstesinden Gelemediği ve Yardıma İhtiyaç Duyduğu Konular.....	11
Tablo 6	Araştırma Verilerine Ait Korelasyonlar ve Tanımlayıcı Bulgular.....	12
Tablo 7	Öznel İyi Oluşun Açıklanmasında Yükseköğrenim Yaşam Doyumu ve Akademik Başarının Rolü	12
Tablo 8	Kadın ve Erkek Öğrencilerin Öznel İyi Oluş Düzeyleri ve Yüksek Öğrenim Yaşam Doyumları Arasındaki Farklılıklar.....	13
Tablo 9	Öğrencilerin Öznel İyi Oluş ve Yüksek Öğrenim Yaşam Doyumunun Sosyo-Ekonomik Gelir Düzeylerine Göre İncelenmesi.....	14
Tablo 10	Öğrenim Görülen Akademik Birime Göre Öznel İyi Oluş ve Yüksek Öğrenim Yaşam Doyumu Arasındaki Farklılıklar.....	15
Tablo 11	Öğrencilerin Öznel İyi Oluş ve Yüksek Öğrenim Yaşam Doyumlarında Sınıf Düzeylerine Göre Farklılıklar.....	18

KISALTMALAR LİSTESİ

DSM-5 : Diagnostic and Statistical Manual of Mental Disorders - Mental Bozuklukların Tanısal ve İstatistiksel El Kitabı

SPSS: Statistical Package for the Social Sciences

TÜMA : Türkiye Üniversite Memnuniyet Araştırması

1. GİRİŞ/AMAÇ VE KAPSAM

Üniversite öğrencileri gelişimsel, ailevi, ilişkisel ve akademik alanlarda (Arici vd., 2019; Benton vd., 2003; Doğan, 2018; Erkan vd., 2012; Kacur ve Atak, 2011; Schweitzer, 1996; Topkaya ve Meydan, 2013; Yazıcı, 2003) ve öğrenim gördükleri kurumlara bağlı olarak sorun yaşayabilmektedirler (Erol ve Yıldırım, 2016; Kangal, 2012; Koç vd., 2012). Başarılı ve psikolojik olarak sağlıklı bireyler yetiştirmenin yükseköğretim kurumunun işleyişi ve sunduğu olanakların kalitesi ile yakından ilişkili olduğu bilinmektedir. Üniversite öğrencilerinin yaşadıkları problemleri tespit etmeye dönük yapılan çalışmalar, bu problem alanların ruh sağlığı üzerindeki etkilerini inceleme açısından yetersiz kalmaktadır. Oysaki bu yaş grubundaki bireyler için yaşamın temel alanlarından biri olan akademik hayatın ruh sağlığına etkisi oldukça önemlidir (Diener, 2000; Diener, 2006; Diener vd., 1995). Ruh sağlığını değerlendirmek amacıyla ele alınabilecek değişkenler çeşitlilik göstermektedir. Bu çalışmada ruh sağlığı öznel iyi oluş değişkeni ele alınmaktadır. Bu doğrultuda çalışmanın konusu; öğrencilerin problem alanları, yükseköğrenim yaşam doyumları ve öznel iyi oluş düzeyleri ve değişkenler arasındaki ilişkidir.

Çalışmanın kapsamı Trabzon Üniversitesi'nde öğrenim gören öğrencilerin sosyo-demografik özellikleri, yaşadıkları problemler, yükseköğrenim yaşam doyumu ve öznel iyi oluş düzeylerinin ve ilişkilerin incelenmesi ile sınırlıdır.

Amaçlar:

- 1) Üniversite öğrencilerinin yükseköğrenim yaşam doyumu (genel üniversite doyumu, öğretim üyelerinden, üniversite sosyal hizmetlerinden, üniversite imkânlarından ve üniversite yönetiminden sağlanan) ve öznel iyi oluş düzeylerini tespit etmek.
- 2) Üniversite öğrencilerinin problem yaşadığı alanları (bağımlılıklar, kişisel, sosyal, eğitimsel, mesleki vb.) belirlemek.
- 3) Öğrencilerin problem alanları ve yükseköğrenim yaşam doyumu ile öznel iyi oluş arasındaki ilişkileri incelemek.
- 4) Öğrencilerin sahip oldukları sosyo-demografik özellikler (Cinsiyet, sosyo-ekonomik statü vb.) ve üniversite ile ilgili (akademik birim, sınıf vb.) değişkenlere bağlı olarak yükseköğrenim yaşam doyumları ve öznel iyi oluşları arasındaki ilişkileri incelemek.

2. GENEL BİLGİLER

Üniversite öğrencilerinin gelişimsel açıdan geçiş döneminde olmaları, aileden uzak yaşamaları, başarı ve geleceğe ilişkin beklentileri; bazı zorluklarla karşılaşmalarına ve sorun yaşamalarına sebep olabilmektedir. Yapılan çalışmalar üniversite öğrencilerinin genel olarak uyum sorunu, gelecek kaygısı, ekonomik, ailevi, ilişkisel, akademik, gelişimsel, duygusal ve ruhsal problemler yaşadıklarını göstermektedir (Arici vd., 2019; Benton vd., 2003; Doğan, 2018; Erkan vd., 2012; Kacur ve Atak, 2011; Schweitzer, 1996; Topkaya ve Meydan, 2013; Yazıcı, 2003). Yelken, Yazıcı ve Altun (2020) tarafından gerçekleştirilen çalışmada yabancı uyruklu öğrenci sınavı ile üniversiteye yerleşen ve Trabzon'da öğrenim gören öğrencilerin en önemli problem kaynaklarının aileden uzak kalma ve derslerin zorluğu olduğu tespit edilmiştir. Ayrıca, üniversite öğrencilerinin öğrenim gördükleri kurumlara bağlı olan deneyimleri de spesifik olarak sorun yaşamalarına sebep olmakta ya da bu durumları etkilemektedir (Erol ve Yıldırım, 2016; Kangal, 2012; Koç vd., 2012). Uzun bir hazırlık sürecinin ardından, ailelerinden ayrılarak, farklı beklentilerle üniversite öğrenimine başlayan bireylerin ihtiyaçlarının ve beklentilerinin ne düzeyde karşılandığının haliyle önem arz ettiği düşünülebilir. Ayrıca zorlu bir dönem olan salgın sürecinde de yükseköğrenim kurumlarından kaynaklanan memnuniyet düzeyleri ve süreçlerin ruh sağlığı üzerindeki etkisi önem arz etmektedir. Literatürde bu konuda kısıtlı çalışmalar bulunmaktadır. Örneğin, Yılmaz-Altuntaş, Başaran, Özeke ve Yılmaz (2020) öğrencilerin kurumlarının sunduğu uzaktan eğitim imkanlarından genel olarak memnun olduklarını; Ceviz, Tektaş, Basmacı ve Tektaş (2020) ise cinsiyet, yaş ve sınıf değişkenlerine göre üniversite öğrencilerinin kaygı düzeylerinin değiştiğini tespit etmişlerdir.

Öğrencilerin üniversite dönemindeki yaşantıları ve memnuniyetleri değerlendirilirken yükseköğrenim kurumlarının öğrencilere sundukları hizmetler ile imkanlar birçok açıdan ele alınmaktadır. Barınma ve beslenmeye dönük hizmetlerden; sağlık, güvenlik ve kültürel faaliyetlere kadar geniş bir ölçekte değerlendirilen bu deneyimler sonucu, öğrencilerin yaşadıkları problemler ve memnuniyet düzeyleri ortaya koyulmaktadır (Doğanay ve Sarı, 2006; Kangal, 2012; Mangeloja ve Hirvoen, 2007; Özgüngör, 2010; Thomas ve Galambus, 2004). Problem alanlarının yanı sıra, bu problemlerin üniversite öğrencilerini kısa ve uzun vadede nasıl etkilediği de önem arz etmektedir. Literatürde genel olarak, problem yaşama durumları ile problem alanlarının akademik başarı ile ilişkili olduğunu tespit eden

çalışmalar bulunmaktadır (Baker, 1998; Koç vd., 2004; Özgüngör, 2010; Voltan-Acar, 1986). Koç ve arkadaşları (2004) üniversite öğrencilerinin problem yaşadıkları alanlar ile akademik başarıları arasında ve problem alanlarının kendi aralarında anlamlı ilişkiler olduğu belirlemiştir. Daha geniş kapsamda bakıldığında üniversite hayatındaki deneyimlerin ruh sağlığı üzerindeki etkisi göze çarpmaktadır. Çalışmalar bu dönemdeki deneyimlerin yaşam doyumu (Chow, 2005; Erol ve Yıldırım, 2016; Gündoğar vd., 2007; Kangal, 2009; Katja vd., 2002; Yıldırım vd., 2015) ve yardım arama (Erkan vd., 2012; Özbay,1996; Setiawan, 2006; Uffelman ve Hardin, 2002) gibi psikolojik faktörlerle ilişkili olduğunu ortaya koymaktadır.

Bireylerin ruh sağlığını yansıtan önemli diğer bir kavram öznel iyi oluşur. Öznel iyi oluş; olumlu ve olumsuz duygular ile yaşamdan duyulan doyumu baz alarak, bireyin kendi yaşamını değerlendirmesini içerir (Andrews ve Withey, 1978; Diener, 1984). Tüm bu değerlendirmeler sonucunda, bireyin yaşantılarına dönük memnuniyeti ve olumlu duyguların hakimliği yüksek öznel iyi oluş düzeyini ifade etmektedir (Diener, 2000; Myers ve Diener, 1995). Duygular öznel iyi oluşun duygusal bileşenini, yaşam doyumunu değerlendirmeye dönük yargılar ise bilişsel bileşenini oluşturmaktadır (Andrews ve Withey,1978).

İyi oluşu etkileyen değişkenler genel olarak; kişilik faktörleri, sosyo-demografik özellikler ve çevresel-durumsal değişkenler başlıkları altında toplanmıştır (Diener, 1984; Mroczek ve Kolarz, 1998). Bu bağlamda iyi oluşun farklı yaşam alanlarındaki deneyimlerden etkilendiği de söylenebilir. Özellikle aile, ilişkiler, kariyer, sosyal ve akademik hayat bu değerlendirme için oldukça önemlidir (Diener, 2000; Diener, 2006; Diener vd., 1995). Türkddoğan (2010) tarafından yapılan bir çalışmada; üniversite öğrencilerinin hayatta kalma, sevgi ve ait olma, güç, özgürlük ve eğlenceyi kapsayan temel ihtiyaçlarının karşılanması ile öznel iyi oluş arasında anlamlı ilişkiler olduğu tespit edilmiştir. Çalışma sonuçları özellikle özgürlük ve eğlence ihtiyaçlarının, üniversite öğrencilerinin öznel iyi oluş düzeyinin güçlü yordayıcıları olduklarını göstermektedir. Bunun yanı sıra üniversite öğrencileri üzerinde yapılan farklı çalışmalarda okullarından memnun olan, okul içerisinde destek gördüğünü düşünen öğrencilerin okula aidiyetlerinin daha fazla olduğu (Grace & Kim, 2008; Lee, 2008) tespit edilmiştir. Buna karşın yaşamlarından memnun olmayan, depresif duygu durumunda olanların ise okula aidiyetlerinin olumsuz yönde etkilendiği belirtilmektedir (Bugay, Aşkar, Tuna, Örucü & Çok, 2015; Stefanek, Strohmeier & Yanagida, 2017). Üniversiteden memnun olma, okula ait hissetme gibi değişkenlerle akademik başarı ve genel yaşam doyumu arasında da güçlü ilişkiler olduğu son yıllardaki

çalışmalarda ortaya konulmaktadır (Çelik, Orçan & Altun, 2020; Tian, Zhang, Zhou & Wu, 2021). Bu durum başarılı ve psikolojik olarak sağlıklı bireyler yetiştirmenin yükseköğretim kurumunun işleyişi ve sunduğu olanakların kalitesi ile yakından ilişkili olduğunu göstermektedir.

Bireylerin hayatında önemli bir alan kaplayan akademik hayatın ve ilişkili deneyimlerin ruh sağlığı için önemli bir değişken olan öznel iyi oluşla ilişkisi daha önce araştırılmamıştır. Bu doğrultuda gerçekteştirilmesi planlanan bu çalışma ile hem literatüre hem de ilişkilerin ortaya koyulması ile yapılacak müdahale çalışmalarına kaynak sağlanacağına inanılmaktadır. Bu çalışmanın amacı, Trabzon Üniversitesi'nde öğrenim gören öğrencilerin sosyo-demografik özellikleri, yaşadıkları problemler, yükseköğretim yaşam doyumunu ve öznel iyi oluş düzeylerinin incelenmesidir. Başarılı ve psikolojik olarak sağlıklı bireyler yetiştirmenin yükseköğretim kurumunun işleyişi ve sunduğu olanakların kalitesi ile yakından ilişkili olduğu bilinmektedir. Bu doğrultuda öğrencilerin problem alanları ve yükseköğretim yaşam doyumlarının incelenmesi ve öznel iyi oluşla ilişkilerinin tespit edilmesi önem arz etmektedir.

Çalışma sonuçları ile üniversite öğrencilerinin yaşadıkları problemlerin ve ilişkili faktörlerin tespit edilmesine, problemleri önlemeye ve ortadan kaldırmaya dönük müdahalelere kaynak oluşturmaya, dolayısıyla öğrencilerin iyi oluşlarına ve ruh sağlıklarına olumlu katkılar sağlanabileceği düşünölmektedir.

3. GEREÇ VE YÖNTEM

Nicel yaklaşıma dayalı olarak tasarlanan bu çalışmada kesitsel tarama, korelasyonel ve nedensel karşılaştırma yöntemleri kullanılacaktır. Kesitsel tarama yönteminde, bir örneklemin belli bir zaman aralığındaki bilgileri toplanarak mevcut durum ortaya konulmaya çalışılır. Korelasyonel yöntemde iki ya da daha fazla değişken arasındaki ilişki incelenirken, nedensel karşılaştırmada ise belli bir değişken açısından gruplar arasında farklılık olup olmadığı ve farkın kaynağını belirlemek amaçlanır (Fraenkel vd., 2012).

3.1 Araştırma Grubu

Araştırmaya Trabzon üniversitesinde öğrenim gören 472 (%71 Kadın, %29 Erkek) öğrenci katılmıştır. Özellikle üniversiteye yeni başlayan öğrencilerin üniversite hakkında görüşlerinin oluşabilmesi için araştırma verileri bahar yarıyılında toplanmıştır. Araştırma grubuna ait tanımlayıcı bulgular Tablo 1’de sunulmuştur. Tabloda görüldüğü gibi katılımcılar, Lisansüstü Eğitim Enstitüsü ve 9 farklı fakülte/yüksekokulda öğrenim görmektedir. Araştırma grubundaki öğrencilerin %29’u hazırlık ve 1. sınıf, %17.8’i ikinci sınıf, 26.7’si üçüncü sınıf, %14’ü son sınıf, %12.5’i ise lisansüstünde öğrenim gördüğü belirtilmiştir. Katılımcıların çoğu (%74.6) aile gelir düzeyini “orta” olarak algılamakta, %17.6’sının “düşük” ve %7.8’inin ise kendilerini “yüksek” gelir grubunda gördükleri tespit edilmiştir. Araştırmaya katılan öğrencilerin çoğu ailelerinin evinde (53.4) ve devlet yurdunda (32.6) kaldığını belirtmiştir. Yaşları 18 ila 53 aralığında (Ort= 22.56±4.51) olan katılımcıların akademik ortalamaları 3.05’tir (SS= 0.62).

Tablo 1. Araştırma Grubuna Ait Tanımlayıcı Bilgiler

Değişken	f	%
Cinsiyet		
Kadın	335	71.0
Erkek	137	29.0
Sınıf		
Hazırlık ve 1. Sınıf	137	29.0
2. Sınıf	84	17.8
3. Sınıf	126	26.7
4. Sınıf ve üstü	66	14.0
Lisansüstü	59	12.5
Akademik Birim		
Lisansüstü Eğitim Enstitüsü	52	11.0
Devlet Konservatuvarı ve Güzel Sanatlar Fakültesi	9	1.9
Vakıfkebir Meslek Yüksekokulu	32	6.8
Beşikdüzü Meslek Yüksekokulu	33	7.0

Tonya ve Şalpazarı Meslek Yüksekokulu	18	3.8
Fatih Eğitim Fakültesi	229	48.5
Hukuk Fakültesi	21	4.4
İlahiyat Fakültesi	28	5.9
İletişim Fakültesi	42	8.9
Spor Bilimleri Fakültesi	8	1.7
Gelir Durumu		
Düşük	83	17.6
Orta	352	74.6
Yüksek	37	7.8
Barınma Biçimi		
Aile evimde	252	53.4
Devlet Yurdunda	154	32.6
Özel Yurtta	24	5.1
Arkadaşlarımla Evde	20	4.2
Tek Başıma Evde	22	4.7

3.2 Veri Toplama Araçları

Çalışmada veri toplama aracı olarak araştırmacılar tarafından oluşturulan ve katılımcıların sosyodemografik bilgilerini ve üniversite hayatları ile ilgili bazı bilgileri (cinsiyet, yaş, algılanan sosyo-ekonomik gelir düzeyi, öğrenim görülen fakülte-bölüm-sınıf, alkol, sigara ve internet kullanım durumları ile yardıma ihtiyaç duydukları problemler) belirlemeyi amaçlayan *kişisel bilgi formu*, Yükseköğrenim Yaşam Doyumu Ölçeği (Erol ve Yıldırım, 2016), Yaşam Doyumu Ölçeği (Dağlı ve Baysal, 2016) ile Pozitif ve Negatif Duygu Ölçeği (Gençöz, 2000) kullanılacaktır.

3.2.1 Yükseköğrenim Yaşam Doyumu Ölçeği

Erol ve Yıldırım (2016) tarafından üniversite öğrencilerinin yükseköğrenim yaşantılarına ilişkin değerlendirmelerini tespit etmek amacıyla geliştirilmiştir. Ölçek; genel üniversite doyumunu, öğretim üyelerinden, üniversite sosyal hizmetlerinden, üniversite imkânlarından ve üniversite yönetiminden sağlanan doyum olmak üzere beş alt boyuttan ve 29 maddeden oluşmaktadır. 1-Hiç katılmıyorum'dan 5-Tamamen katılıyorum arasında 5'li Likert tipi derecelendirmeye sahip olunan ölçekten alınan puanın artması, üniversite öğrencilerinin yükseköğrenim yaşantılarıyla ilgili olumlu duygulara ve algılara sahip olduğunu göstermektedir. Cronbach Alfa iç tutarlık katsayısı tüm ölçek için .93, alt boyutlar içinse .69 ile .92 arasında değişmektedir.

3.2.2 Öznel İyi Oluş

Öznel iyi oluş puanı hesaplanırken Yaşam Doyumu Ölçeği (Dağlı ve Baysal, 2016) ile Pozitif ve Negatif Duygu Ölçeği (Gençöz, 2000) kullanılmaktadır. Yaşam Doyumu

Ölçeği'nden alınan puan ile Pozitif ve Negatif Duygu Ölçeği'nin pozitif duygu alt boyutunun toplanması ve bu toplamdan negatif duygu alt boyut puanlarının çıkarılması ile öznel iyi oluş puanı elde edilmektedir. Yaşam Doyumu Ölçeği; orjinalinin geliştirme aşaması Emmons, Laresen ve Griffin (1985) tarafından tamamlanmış olup, Türkçeye uyarlanması Dağlı ve Baysal (2016) tarafından gerçekleştirilmiştir. Ölçek toplam 5 maddeden oluşmakta ve 5'li Likert tipi derecelendirilmektedir. Ölçeğin güvenirlik analizlerinde Cronbach Alfa iç tutarlık katsayısı .88 olarak bulunmuştur. Ölçekten alınan puanların yüksek olması bireylerin yaşam doyumlarının da yükseldiğini göstermektedir. Clark ve Tellegen (1988) tarafından geliştirilen Pozitif ve Negatif Duygu Ölçeği, ise Gençöz (2000) tarafından Türk kültürüne uyarlanmıştır. Toplam 20 maddeden oluşan ölçeğin “pozitif duygular” ve “negatif duygular” olmak üzere iki alt faktörü vardır ve 5'li Likert tipinde derecelendirilmektedir. Güvenirlik analizlerinde, pozitif duygular için hesaplanan Cronbach Alfa iç tutarlık katsayısı .83, negatif duygular içinse .86'dır. Ölçek alt boyutlar bazında puanlanmaktadır ve her boyuttan alınan puanların artması o alandaki duygunun yüksek olduğunu göstermektedir.

3.3 İşlem Yolu

Çalışma için gerekli olan etik onayı Trabzon Üniversitesi Sosyal ve Beşeri Bilimler Bilimsel Araştırma ve Yayın Etik Kurulundan (Tarih= 31.12.2021, Sayı= 2021-12/3.5) alınmıştır. Online olarak düzenlenen araştırma soruları Trabzon Üniversitesi öğrencilerinin kurumsal maillerine ve öğrenci mesaj gruplarına iletilmiştir. Çalışmaya katılımda gönüllülük esas alınmış olup sorularda ve analiz sonuçlarında öğrencilerin kimliğini açığa çıkaracak herhangi bir soruya yer verilmemiştir. Araştırma verilerinin toplandığı 2022-2023 bahar yarıyılında çevrimiçi eğitime geçildiği için öğrencilere yalnızca online platformlardan ulaşılabilmektedir. Bu durum proje önerisinde hedeflenen katılımcı sayısına ulaşılamamasına neden olmuştur.

3.4 Veri Analizi

Veriler IBM SPSS 23 paket programı ile analiz edilmiştir. Verilerin analizinde tanımlayıcı ve çıkarımlı istatistik teknikleri kullanılmıştır. İşlemlere geçilmeden önce sürekli puan niteliğindeki değişkenlerin normallik testleri yapılmıştır. Analiz sonucunda elde edilen basıklık ve çarpıklık değerlerinin -1 ile +1 arasında değiştiği ve normallik dağılımının sağlandığı sonucu elde edilmiştir (Tabachnick & Fidell, 2015). Araştırma değişkenlerinin normallik dağılımına ilişkin tanımlayıcı bilgileri Tablo 2' de özetlenmiştir.

Tablo 2. Araştırmanın Değişkenlerine Ait Tanımlayıcı İstatistik Bulguları

	En düşük/En yüksek	X	SS	Çarpıklık	Basıklık
Öznel İyi Oluş	-25.00/58.00	17.36	15.83	-.11	-.25
Genel Üniversite Doyumu ^a	1.00/ 5.00	2.78	.94	.08	-.65
Öğretim Üyelerinden Sağlanan Doyum ^a	1.00/5.00	3.43	.97	-.54	-.11
Üniversitenin İmkanlarından Sağlanan Doyum ^a	1.00/5.00	2.94	.97	.01	-.48
Üniversitenin Sosyal Hizmetlerinden Sağlanan Doyum ^a	1.00/5.00	2.81	.85	.02	.01
Üniversite Yönetiminden Sağlanan Doyum ^a	1.00/5.00	2.93	1.10	.01	-.52
Akademik Başarı	1.00/4.00	3.05	.62	-.90	.59

a= Yükseköğrenim Yaşam Doyumu Ölçeği Alt Faktörleri

4. BULGULAR

4.1 Üniversite Öğrencilerinin Yüksek Öğrenim Yaşam Doyumu ve Öznel İyi Oluşlarının Tespit Edilmesi

Araştırmanın amaçları uygun olarak öğrencilerin öznel iyi oluş ve yükseköğrenim yaşam doyumu düzeyleri incelenmiştir. Bu amaçla tek örneklem t testi yapılmış olup kriter değer olarak ölçekten alınabilecek ortalama puanlar (Öznel İyi Oluş=15, Yükseköğrenim Yaşam Doyumu=3) kullanılmıştır. Tablo 2’de sunulan analiz sonuçlarına göre öğrencilerin öznel iyi oluş ortalamaları kriter değerden anlamlı derecede yüksektir ($t= 3.24$, $sd=471$, $p=.001$, $d= .14$). Yükseköğrenim Yaşam Doyumu Ölçeğinin alt faktörlerine bakıldığında en yüksek memnuniyetin 3.43 ortalama puan ile “Öğretim Üyelerinden Sağlanan Doyum” boyutunda olduğu, onu 2.94 ile “Üniversitenin “İmkanlarından Sağlanan Doyum”, 2.93 ile “Üniversite Yönetiminden Sağlanan Doyum” ve 2.81 ortalama puan ile “Üniversitenin Sosyal Hizmetlerinden Sağlanan Doyum”un takip ettiği görülmektedir. Öğrencilerin en düşük memnuniyet puanının ise 2.78 ile “Genel Üniversite Doyumu” alt faktöründe olduğu tespit edilmiştir. Bu boyutlardan elde edilen ortalamaların kriter değer ile karşılaştırılması sonucunda ise “Öğretim Üyelerinden Sağlanan Doyum”un anlamlı derecede yüksek olduğu ($t= 9.81$, $sd=471$, $p< .01$, $d= .45$), “Genel Üniversite Doyumu” ($t= -4.92$, $sd=471$, $p< .01$, $d= -.23$) ve “Üniversitenin Sosyal Hizmetlerinden Sağlanan Doyum”un anlamlı düzeyde düşük olduğu bulunmuştur ($t= -4.97$, $sd=471$, $p<.01$, $d= -.23$). Üniversitenin “İmkanlarından Sağlanan Doyum” ($t= -1.33$, $sd=471$, $p>.05$) ile “Üniversite Yönetiminden Sağlanan Doyum” ($t= -1.30$, $sd=471$, $p>.05$) boyutlarında kriter değerden anlamlı düzeyde farklılaşmadığı sonucuna ulaşılmıştır.

Tablo 3. Öğrencilerin Öznel İyi Oluş ve Yaşam Doyumu Düzeyleri

	X	SS	Kriter	t	sd	p	d
Öznel İyi Oluş	17.36	15.83	15	3.24	471	.001	.14
Genel Üniversite Doyumu ^a	2.78	.94	3	-4.92	471	.000	-.23
Öğretim Üyelerinden Sağlanan Doyum ^a	3.43	.97	3	9.81	471	.000	.45
Üniversitenin İmkanlarından Sağlanan Doyum ^a	2.94	.97	3	-1.33	471	.185	-.06
Üniversitenin Sosyal Hizmetlerinden Sağlanan Doyum ^a	2.81	.85	3	-4.97	471	.000	-.23
Üniversite Yönetiminden Sağlanan Doyum ^a	2.93	1.10	3	-1.30	471	.195	-.05

a= Yükseköğrenim Yaşam Doyumu Ölçeği Alt Faktörleri

4. 2 Üniversite Öğrencilerinin Problem Yaşadığı Alanların Belirlenmesine Yönelik Bulgular

Öğrencilerin bağımlılıkla ilgili davranışlarını belirlemek üzere ders dışında internette geçirdikleri süre ile sigara ve alkol kullanımları hakkında sorular sorulmuştur. Katılımcıların verdikleri cevaplar Tablo 4'te özetlenmiştir. Buna göre katılımcıların %8.5'i günde ortalama 7 saat ve üstü ders dışı internet kullandıklarını belirtmekte ve internet kullanımı açısından bağımlılık riski taşımaktadır. Bunu 5-7 saat arası internet kullanımı olan öğrenciler (%15.7) izlemektedir. Sigara kullanımlarına bakıldığında günde 11-20 adet sigara içen öğrencilerin %5.7, 20 adetten fazla içenlerin oranı ise %1.1 olduğu görülmektedir. Alkol kullanımı oranlarında öğrencilerin %74.6'sının hiç içmediği, %24.6'sının ara sıra içtiği %0.8'inin ise düzenli olarak bir standart içki tükettiği saptanmıştır.

Tablo 4. Öğrencilerin, Ders Dışı İnternet, Sigara ve Alkol Kullanım Durumları

Değişken	f	%
Ders Dışı İnternet Kullanım Süresi		
0-1 saat	23	4.9
1-3 saat	143	30.3
3-5 saat	192	40.7
5-7 saat	74	15.7
7 saat ve üstü	40	8.5
Sigara Kullanma Durumu		
Hiç içmedim	285	60.4
İçiyordum bıraktım	31	6.6
Ara sıra içiyorum (Düzenli olarak her gün içmem)	75	15.9
Düzenli olarak günde 1-10 adet sigara içerim	49	10.4
Düzenli olarak günde 11-20 adet sigara içerim	27	5.7
Düzenli olarak günde 20'den fazla sigara içerim	5	1.1
Alkol Kullanma Durumu		
Hiç içmem	352	74.6
Ara Sıra İçerim	116	24.6
Düzenli olarak günde en az bir standart içki içerim*	4	0.8
* "Bir kadeh şarap=Bir standart içki", "Yarım duble rakı/votka/viski=Bir standart içki", "Bir büyük bira=1,5 standart içki"		

Araştırma grubundaki öğrencilere “şu sıralar üstesinden gelemediğiniz ve üniversitenin Psikolojik Danışma ve Rehberlik Uygulama ve Araştırma Merkezi'nden yardım almaya ihtiyaç duyduğunuz problemleri belirtiniz” sorusu yöneltilmiştir. Öğrencilerin birden fazla problem alanını seçebilecekleri bu soruda 180 (%38.1) kişinin hiçbir konuda sorun yaşamadığı ve yardıma ihtiyaç duymadığı görülmektedir. Bunun dışında sorun yaşadığını

belirten 282 kişinin yaşadığı problem durumları Tablo 5’te özetlenmiştir. Buna göre grupta en yüksek düzeyde problem yaşanan alan %31.4 ile “Kaygı” olurken bunu %23.5 ile “Kişisel Problemler”, %19.5 ile “Kariyer Gelişimiyle İlgili Problemler” ve “Akademik Problemler” %17.2 ile “Depresyon” ve %15 ile “Takıntılar” takip etmektedir. Grupta en az üstesinden gelinemeyen ve yardıma ihtiyaç duyulan problem alanlarının %3.8 oranı ile “Bağımlılık”, %5 ile “Kayıp ve Yas” ve %7.8 ile “Yeme Bozuklukları” olduğu görülmektedir.

Tablo 5. Öğrencilerin Üstesinden Gelemediği ve Yardıma İhtiyaç Duyduğu Konular*

Problem	f	%
İhtiyaç duymayan	180	38.1
Kaygı	156	31.4
Kişisel Problemler	117	23.5
Kariyer Gelişimiyle İlgili Problemler	97	19.5
Akademik Problemler	96	19.5
Depresyon	86	17.2
Takıntılar	75	15
İletişim ve Güven Problemleri	74	14.8
Ailevi Problemler	73	14.6
Uyku Bozuklukları	63	12.6
İlişkisel Problemler	60	12.2
Yeme Sorunları	38	7.8
Kayıp ve Yas	25	5
Bağımlılık (Teknoloji, Sigara, Alkol vb.)	19	3.8

*Bu bölümde öğrencilerin birden fazla problem durumunu seçmelerine yapmalarına izin verilmiştir.

4. 3 Öğrencilerin Öznel İyi Oluşları ile Yükseköğrenim Yaşam Doyumu ve Akademik Başarıları Arasındaki İlişkilere Yönelik Bulgular

Katılımcıların öznel iyi oluş düzeyleri ile yüksek öğrenim yaşam doyumu ve akademik başarıları arasındaki ilişkiler hem pearson korelasyonu hem de çoklu doğrusal regresyon analizi ile incelenmiştir. Öncelikle yapılan korelasyon analizinin sonuçları Tablo 6’da özetlenmiştir. Bağımlı değişken olan öznel iyi oluş ile yüksek öğrenim yaşam doyumu ölçeğinin tüm alt boyutları pozitif yönde anlamlı ilişki gösterdiği bulunmuştur. Çoklu regresyon öncesi bağımsız değişkenler arasında çoklu bağlantı problemi olup olmadığını belirlemek üzere Pearson korelasyonu sonuçlarına bakıldığında, değişkenler arasındaki en büyük değer .65 ile orta düzeyde olduğu görülmüştür. Pallant (2016) bağımsız değişkenler arasındaki ilişkinin .90 ve üzerinde olması durumunda çoklu bağlantı problemi olduğunu belirtmektedir. Buna göre bu çalışmanın değişkenleri arasında böyle bir problem yoktur ve çoklu doğrusal regresyonun varsayımını sağlamaktadır. Ayrıca hesaplanan VIF

değerlerinin 1.00-1.61 arasında ve Tolerance değerlerinin ise .62 ile .99 arasında olması ile de çoklu bağlantı sorunun olmadığı sonucuna ulaşılmıştır (Pallant, 2016). Oto korelasyon ise Durbin Watson testi ile incelenmiştir. Elde edilen 1.92 değerinin beklenen aralıklarda (1.5-2.5) olduğu görülmüştür (Kalaycı, 2010).

Tablo 6. Araştırma Verilerine Ait Korelasyonlar ve Tanımlayıcı Bulgular

Değişkenler	1	2	3	4	5	6	7
1.Öznel İyi Oluş	1						
2.Genel Üniversite Doyumu ^a	.31**	1					
3.Öğretim Üyelerinden Sağlanan Doyum ^a	.20**	.65**	1				
4.Üniversitenin İmkanlarından Sağlanan Doyum ^a	.18**	.47**	.30**	1			
5.Üniversitenin Sosyal Hizmetlerinden Sağlanan Doyum ^a	.16**	.37**	.32**	.29**	1		
6.Üniversite Yönetiminden Sağlanan Doyum ^a	.17**	.63**	.61**	.42**	.39**	1	
7.Akademik Başarı	.06	.01	-.07	.02	-.04	.01	1

** $p < .01$ a= Yükseköğrenim Yaşam Doyumu Ölçeği Alt Faktörleri

Enter yöntemi kullanılarak yapılan çoklu doğrusal regresyon analizi sonucunda kurulan modelin anlamlı olduğu tespit edilmiştir ($F_{6, 645}=9.13, p < .001$). Yordayıcı değişken olarak seçilen yükseköğrenim yaşam doyumu alt faktörleri ve akademik başarı değişkenlerinin bağımlı değişken olarak seçilen öznel iyi oluşun %9'unu ($\Delta R^2 = .09$) açıkladığı görülmüştür. Analiz sonuçları Tablo 7'de özetlenmiştir. Tablo incelendiğinde öznel iyi oluşu yordayan tek değişkenin "Genel Üniversite Doyumunun" ($\beta = .30, p < .01$) olduğu görülmektedir. Modele dahil edilen akademik başarı ve yükseköğretim yaşam doyumu ölçeğinin diğer alt faktörlerinin öznel iyi oluşu açıklamada anlamlı yordayıcılar olmadığı saptanmıştır.

Tablo 7. Öznel İyi Oluşun Açıklanmasında Yükseköğrenim Yaşam Doyumu ve Akademik Başarının Rolü

Model	B	SH	β	t	p	%95 Güven Aralığı	
Sabit	-3.91	4.68		-,84	.404	-13.11	5.29
Genel Üniversite Doyumu ^a	5.08	1.11	.30	4.60	.000	2.91	7.25
Öğretim Üyelerinden Sağlanan Doyum ^a	.19	1.00	.01	.19	.852	-1.79	2.16
Üniversitenin İmkanlarından Sağlanan Doyum ^a	.82	.83	.05	.99	.323	-.81	2.45
Üniversitenin Sosyal Hizmetlerinden Sağlanan Doyum ^a	.84	.91	.05	.92	.360	-.96	2.63

Üniversite Yönetiminden Sağlanan Doyum ^a	-0.92	.90	-.06	-1.03	.304	-2.68	.84
Akademik Başarı	1.45	1.13	.06	1.28	.200	-.77	3.68

$F_{(6,465)} = 10.26$, $p = .000$, $R = .11$, $\Delta R^2 = .09$

a= Yükseköğrenim Yaşam Doyumu Ölçeği Alt Faktörleri

4. 4 Öğrencilerin Öznel İyi Oluş ve Yüksek Öğrenim Yaşam Doyumlarının Bazı Değişkenlere Göre Farklılaşp Farklılaşmadığına Yönelik Bulgular

Bu bölümde öğrencilerin öznel iyi oluş ve yüksek öğrenim yaşam doyumlarının bazı kategorik değişkenlere göre farklılaşp farklılaşmadıkları incelenmiş ve bulgular başlıklar halinde sunulmuştur. Öncelikle cinsiyet ve sosyo-ekonomik gelir düzeyi gibi demografik değişkenler sonrasında fakülte ve sınıf gibi okulla ilgili değişkenlere göre karşılaştırmalar yapılmıştır.

4. 4.1 Cinsiyete Dayalı Karşılaştırma Sonuçları

Araştırmaya katılan kadın ve erkek öğrencilerin öznel iyi oluş ve yüksek öğrenim yaşam doyumunu puanları arasında anlamlı farklılık olup olmadığı bağımsız t testi ile incelenmiştir. Elde edilen sonuçlar Tablo 8’de sunulmuştur. Yapılan analizler sonucunda, öznel iyi oluş ve yüksek öğrenim yaşam doyumunu puanlarında kadın ve erkek öğrenciler arasında anlamlı farklılık olmadığı tespit edilmiştir.

Tablo 8. Kadın ve Erkek Öğrencilerin Öznel İyi Oluş Düzeyleri ve Yüksek Öğrenim Yaşam Doyumları Arasındaki Farklılıklar

	Cinsiyet	n	X	SS	sd	t	p
Öznel İyi Oluş	Kadın	335	16.77	15.93	470	-1,27	.206
	Erkek	137	18.80	15.53			
Genel Üniversite Doyumu ^a	Kadın	335	2.84	.95	470	1.95	.051
	Erkek	137	2.65	.91			
Öğretim Üyelerinden Sağlanan Doyum ^a	Kadın	335	3.46	.96	470	.63	.529
	Erkek	137	3.40	1.00			
Üniversitenin İmkanlarından Sağlanan Doyum ^a	Kadın	335	2.98	.97	470	1.43	.155
	Erkek	137	2.84	.97			
Üniversitenin Sosyal Hizmetlerinden Sağlanan Doyum ^a	Kadın	335	2.82	.86	470	.53	.596
	Erkek	137	2.77	.81			
Üniversite Yönetiminden Sağlanan Doyum ^a	Kadın	335	2.98	1.10	470	1.35	.177
	Erkek	137	2.83	1.09			

a= Yükseköğrenim Yaşam Doyumu Ölçeği Alt Faktörleri

4. 4.2 Sosyo-Ekonomik Gelir Düzeyine Dayalı Karşılaştırma Sonuçları

Öğrencilerin öznel iyi oluş ve yüksek öğrenim yaşam doyumu alt faktörlerinde sosyo-ekonomik gelir düzeyine (SED) göre farklılık olup olmadığı Tek Yönlü Varyans Analizi (ANOVA) ile incelenmiştir. Tablo 9’da özetlenen analiz sonuçlarına göre yalnızca öğrencilerin öznel iyi oluşlarında anlamlı farklılık olduğu görülmektedir ($F_{2,469}=7.31$, $p<.01$, $\eta^2=.03$). Varyans homojenliği sağlandığı için farkın kaynağını tespit etmek üzere Tukey post-hoc testi kullanılmıştır. Yapılan bu testte gelir düzeyi “Düşük” olanların öznel iyi oluşlarının ($X=11.71\pm 15.70$) gelir düzeyi “Orta” ($X=18.26\pm 15.63$) ve “Yüksek” ($X=21.49\pm 15.29$) olanlardan anlamlı derecede daha düşük olduğu bulunmuştur. Yüksek öğrenim yaşam doyumunun alt faktörlerinde SED’e göre anlamlı bir farklılığa rastlanmamıştır.

Tablo 9. Öğrencilerin Öznel İyi Oluş ve Yüksek Öğrenim Yaşam Doyumunun Sosyo-Ekonomik Gelir Düzeylerine Göre İncelenmesi

Değişken	Gruplar	n	X	SS	F	p	η^2	Farkın Kaynağı
Öznel İyi Oluş	a.Düşük	83	11.71	15.70	7.31	.001	.03	a<b,c
	b.Orta	352	18.26	15.63				
	c.Yüksek	37	21.49	15.29				
Genel Üniversite Doyumu ^a	a.Düşük	83	2.73	1.01	.46	.630		
	b.Orta	352	2.81	.92				
	c.Yüksek	37	2.69	1.05				
Öğretim Üyelerinden Sağlanan Doyum ^a	a.Düşük	83	3.42	1.05	.05	.949		
	b.Orta	352	3.45	.96				
	c.Yüksek	37	3.41	.93				
Üniversitenin İmkanlarından Sağlanan Doyum ^a	a.Düşük	83	2.89	1.08	.28	.756		
	b.Orta	352	2.96	.94				
	c.Yüksek	37	2.88	1.,01				
Üniversitenin Sosyal Hizmetlerinden Sağlanan Doyum ^a	a.Düşük	83	2.70	.94	1.50	.224		
	b.Orta	352	2.81	.83				
	c.Yüksek	37	2.99	.75				
Üniversite Yönetiminden Sağlanan Doyum ^a	a.Düşük	83	3.06	1.17	.71	.491		
	b.Orta	352	2.90	1.09				
	c.Yüksek	37	2.96	1.03				

a= Yükseköğrenim Yaşam Doyumu Ölçeği Alt Faktörleri

4. 4.3 Öğrenim Görülen Akademik Birimlere Dayalı Karşılaştırma Sonuçları

Üniversitenin farklı akademik birimlerinden bu araştırmaya katılan öğrencilerin öznel iyi oluş ve yüksek öğrenim yaşam doyumu puanlarında farklılık olup olmadığı test edilmiştir. Bunun için gruplardaki öğrenci sayılarındaki farklılıklardan dolayı parametrik olmayan tekniklerden Kruskal Wallis testi tercih edilmiştir. Analiz sonuçlarına göre öğrencilerin öznel iyi oluşunda öğrenim gördükleri akademik birime dayalı anlamlı farklılık yoktur ($\chi^2 = 8.65$, $p > .05$). Yüksek öğrenim yaşam doyumu alt ölçeklerinden “Genel Üniversite Doyumu” ($\chi^2 = 32.96$, $p < .01$), “Öğretim Üyelerinden Sağlanan Doyum” ($\chi^2 = 43.93$, $p < .01$), “Üniversitenin İmkanlarından Sağlanan Doyum” ($\chi^2 = 45.87$, $p < .01$) ve “Üniversitenin Yönetiminden Sağlanan Doyum” ($\chi^2 = 53.68$, $p < .01$) puanlarında anlamlı farklılık olduğu tespit edilmiştir. Analiz Sonuçları ve farkın hangi gruplardan kaynaklandığına dair yapılan ikili karşılaştırma sonuçları Tablo 10’da sunulmuştur.

Tablo 10. Öğrenim Görülen Akademik Birime Göre Öznel İyi Oluş ve Yüksek Öğrenim Yaşam Doyumu Arasındaki Farklılıklar

Değişken	Gruplar	n	Sıra Ort	sd	χ^2	p	Farkın Kaynağı
Öznel İyi Oluş	a.Lisansüstü Eğitim Enstitüsü	52	270.56	9	8.65	.470	
	b.Devlet Konservatuarı ve Güzel Sanatlar Fakültesi	9	195.72				
	c.Vakfikebir Meslek Yüksekokulu	32	239.70				
	d.Beşikdüzü Meslek Yüksekokulu	33	237.97				
	e.Tonya ve Şalpazarı Meslek Yüksekokulu	18	252.31				
	f.Fatih Eğitim Fakültesi	229	235.94				
	g.Hukuk Fakültesi	21	257.29				
	h.İlahiyat Fakültesi	28	200.41				
	ı.İletişim Fakültesi	42	207.81				
	j.Spor Bilimleri Fakültesi	8	244.88				
Genel Üniversite Doyumu ^a	a.Lisansüstü Eğitim Enstitüsü	52	293.42	9	32.96	.001	a>f,g,h,j c>g,h e>f,g,h,j d>f,h ı>h
	b.Devlet Konservatuarı ve Güzel Sanatlar Fakültesi	9	269.50				
	c.Vakfikebir Meslek Yüksekokulu	32	263.25				

	d.Beşikdüzü Meslek Yüksekokulu	33	275.42				
	e.Tonya ve Şalpazarı Meslek Yüksekokulu	18	308.69				
	f.Fatih Eğitim Fakültesi	229	221.73				
	g.Hukuk Fakültesi	21	174.38				
	h.İlahiyat Fakültesi	28	171.16				
	ı.İletişim Fakültesi	42	240.85				
	j.Spor Bilimleri Fakültesi	8	191.13				
Öğretim Üyelerinden Sağlanan Doyum ^a	a.Lisansüstü Eğitim Enstitüsü	52	287.83	9	45.87	.001	a>c,f,g,h e>a,b,c,d,f,g,h,i,j d>g,h ı>f,g,h
	b.Devlet Konservatuarı ve Güzel Sanatlar Fakültesi	9	231.00				
	c.Vakfikebir Meslek Yüksekokulu	32	214.27				
	d.Beşikdüzü Meslek Yüksekokulu	33	278.30				
	e.Tonya ve Şalpazarı Meslek Yüksekokulu	18	364.92				
	f.Fatih Eğitim Fakültesi	229	216.77				
	g.Hukuk Fakültesi	21	167.33				
	h.İlahiyat Fakültesi	28	192.11				
	ı.İletişim Fakültesi	42	281.88				
	j.Spor Bilimleri Fakültesi	8	200.13				
Üniversitenin İmkanlarından Sağlanan Doyum ^a	a.Lisansüstü Eğitim Enstitüsü	52	281.13	9	25.26	.003	a>e,f,g,h,j c>e,f,g,h,j d>e,f,g,j
	b.Devlet Konservatuarı ve Güzel Sanatlar Fakültesi	9	227.72				
	c.Vakfikebir Meslek Yüksekokulu	32	293.61				
	d.Beşikdüzü Meslek Yüksekokulu	33	280.61				
	e.Tonya ve Şalpazarı Meslek Yüksekokulu	18	198.22				
	f.Fatih Eğitim Fakültesi	229	226.56				
	g.Hukuk Fakültesi	21	185.40				
	h.İlahiyat Fakültesi	28	193.91				
	ı.İletişim Fakültesi	42	242.65				
	j.Spor Bilimleri Fakültesi	8	167.56				
Üniversitenin İmkanlarından Sağlanan Doyum ^a	a.Lisansüstü Eğitim Enstitüsü	52	251.34	9	12.36	.194	

	Enstitüsü						
	b.Devlet Konservatuarı ve Güzel Sanatlar Fakültesi	9	298.17				
	c.Vakfikebir Meslek Yüksekokulu	32	222.48				
	d.Beşikdüzü Meslek Yüksekokulu	33	202.44				
	e.Tonya ve Şalpazarı Meslek Yüksekokulu	18	223.69				
	f.Fatih Eğitim Fakültesi	229	240.26				
	g.Hukuk Fakültesi	21	184.29				
	h.İlahiyat Fakültesi	28	262.23				
	ı.İletişim Fakültesi	42	250.87				
	j.Spor Bilimleri Fakültesi	8	160,00				
Üniversite Yönetiminden Sağlanan Doyum ^a	a.Lisansüstü Eğitim Enstitüsü	52	255.66	9	53.68	.001	a>f,g b>g,h,j
	b.Devlet Konservatuarı ve Güzel Sanatlar Fakültesi	9	299.78				c>f,g,h,j d>f,g,h,j
	c.Vakfikebir Meslek Yüksekokulu	32	287.98	e>a,c,d,f,g,h,ı,j			
	d.Beşikdüzü Meslek Yüksekokulu	33	297.85				
	e.Tonya ve Şalpazarı Meslek Yüksekokulu	18	380.56				
	f.Fatih Eğitim Fakültesi	229	213.49				
	g.Hukuk Fakültesi	21	164.86				
	h.İlahiyat Fakültesi	28	193.66				
	ı.İletişim Fakültesi	42	255.24				
	j.Spor Bilimleri Fakültesi	8	155.88				

a= Yükseköğrenim Yaşam Doyumu Ölçeği Alt Faktörleri

4. 4.4 Öğrenim Görülen Sınıf Düzeyine Dayalı Karşılaştırma Sonuçları

Öğrencilerin öğrenim gördükleri sınıf düzeyine göre öznel iyi oluş ve yükseköğrenim yaşam doyumu puanlarının farklılaşıp farklılaşmadığı ANOVA ile test edilmiştir. Analiz sonucunda öğrencilerin öznel iyi oluş puanlarında sınıf düzeylerine göre anlamlı fark bulunmamıştır ($F_{4,467}=1.32$, $p> .05$). “Genel Üniversite Doyumu” ($F_{4,467}=11.45$, $p< .01$, $\eta^2= .09$), “Öğretim Üyelerinden Sağlanan Doyum” ($F_{4,467}=11.67$, $p< .01$, $\eta^2= .09$), “Üniversitenin İmkanlarından Sağlanan Doyum” ($F_{4,467}=6.17$, $p< .01$, $\eta^2= .05$) ve

“Üniversite Yönetiminden Sağlanan Doyum” ($F_{4,467}=14.53$, $p < .01$, $\eta^2 = .11$) alt faktörlerinin hepsinde öğrencilerin öğrenim gördükleri sınıf düzeyine göre anlamlı fark vardır. “Üniversitenin Sosyal Hizmetlerinden Sağlanan Doyum” faktörünün ise sınıf düzeyine göre anlamlı fark göstermediği saptanmıştır ($F_{4,467}=1.25$, $p > .05$). Analiz Sonuçları ve farkın hangi gruplardan kaynaklandığına dair yapılan Tukey ikili karşılaştırma sonuçları Tablo 11’de sunulmuştur.

Tablo 11. Öğrencilerin Öznel İyi Oluş ve Yüksek Öğrenim Yaşam Doyumlarında Sınıf Düzeylerine Göre Farklılıklar

Değişken	Gruplar	n	X	SS	F	η^2	Farkın Kaynağı
Öznel İyi Oluş	a. Hazırlık ve 1. Sınıf	137	16.37	14.24	1.32	-	-
	b. 2. Sınıf	84	17.94	15.74			
	c. 3. Sınıf	126	15.92	17.25			
	d. 4. Sınıf ve üstü	66	18.00	15.28			
	e. Lisansüstü	59	21.20	16.67			
Genel Üniversite Doyumu ^a	a. Hazırlık ve 1. Sınıf	137	3.02	.91	11.45**	.09	a>c,d e>b,c,d
	b. 2. Sınıf	84	2.75	.90			
	c. 3. Sınıf	126	2.51	.80			
	d. 4. Sınıf ve üstü	66	2.46	.99			
	e. Lisansüstü	59	3.26	.99			
Öğretim Üyelerinden Sağlanan Doyum ^a	a. Hazırlık ve 1. Sınıf	137	3.68	.87	11.67**	.09	a>c,d b>d e>c,d
	b. 2. Sınıf	84	3.49	.93			
	c. 3. Sınıf	126	3.17	.94			
	d. 4. Sınıf ve üstü	66	3.00	1.05			
	e. Lisansüstü	59	3.87	.91			
Üniversitenin İmkanlarından Sağlanan Doyum ^a	a. Hazırlık ve 1. Sınıf	137	3.12	.89	6.17**	.05	a>c e>c,d
	b. 2. Sınıf	84	3.00	.98			
	c. 3. Sınıf	126	2.66	.96			
	d. 4. Sınıf ve üstü	66	2.75	.97			
	e. Lisansüstü	59	3.24	1.00			
Üniversitenin Sosyal Hizmetlerinden Sağlanan Doyum ^a	a. Hazırlık ve 1. Sınıf	137	2.88	.79	1.25	-	-
	b. 2. Sınıf	84	2.79	.92			
	c. 3. Sınıf	126	2.76	.84			
	d. 4. Sınıf ve üstü	66	2.64	.93			
	e. Lisansüstü	59	2.92	.78			
Üniversite Yönetiminden Sağlanan Doyum ^a	a. Hazırlık ve 1. Sınıf	137	3.33	.98	14.53**	.11	a>c,d b>c,d e>c,d
	b. 2. Sınıf	84	3.13	1.14			
	c. 3. Sınıf	126	2.53	.95			

---

d. 4. Sınıf ve üstü	66	2.45	1.08
e. Lisansüstü	59	3.13	1.19

---

a= Yükseköğrenim Yaşam Doyumu Ölçeği Alt Faktörleri

5. TARTIŞMA VE SONUÇ

5.1 Üniversite Öğrencilerinin Yüksek Öğrenim Yaşam Doyumu ve Öznel İyi Oluşlarının Tespit Edilmesi

Üniversite öğrencilerinin yüksek öğrenim yaşam doyumları ve öznel iyi oluşları arasındaki ilişkilerin çeşitli değişkenlerle araştırıldığı bu çalışmada öncelikli olarak örnekleme yer alan Trabzon üniversite öğrencilerinin öznel iyi oluş ve yüksek öğrenim yaşam doyumu düzeyleri belirlenmiştir. Öznel iyi oluş ölçeğinden alınabilecek en düşük ve en yüksek puan (-35 ve 65) aralığı göz önüne alındığında bu araştırmaya katılan öğrencilerin öznel iyi oluş düzeylerinin orta seviyenin anlamlı düzeyde üstünde olduğu söylenebilir. Yüksek öğretim yaşam doyumu açısından en fazla memnuniyetin öğretim üyelerinden sağlandığı, üniversite yönetimi ve imkanlarının orta düzey olarak değerlendirildiği, sosyal hizmetlerden sağlanan doyum ile genel üniversite doyumunun ise ortalamasının anlamlı düzeyde altında kaldığı sonucuna ulaşılmıştır. Bu sonuç Trabzon Üniversitesi öğrencilerinin üniversite yaşam doyumlarında öğretim üyeleri ile kurdukları ilişki, ders işleniş ve kalitesinin pozitif katkısı olduğunu göstermektedir. Fakat üniversitenin sosyal hizmet imkanları ile üniversite hakkındaki genel değerlendirmeleri (bu üniversiteye ait hissetme, burada öğrenci olduğu için değerli hissetme, gurur duyma vb) yükseköğrenim yaşam doyumlarını olumsuz etkilemektedir.

5.2 Üniversite Öğrencilerinin Problem Yaşadığı Alanlar

Bu çalışmanın bir diğer amacı Trabzon Üniversitesi öğrencilerinin problem durumlarının belirlenmesiydi. Elde edilen sonuçlara göre öğrencilerde bağımlılıkla ilgili en riskli alan internet kullanımıdır. DSM-5'e göre tipik olarak haftada en az 30 saat internet kullanımı (iş ya da eğitim amaçlı olmayan) bağımlılık kategorisinde değerlendirilmektedir (Amerikan Psikiyatri Birliği, 2014). Bu araştırmanın örnekleminde yer alan öğrencilerin %8.5'i günde ortalama 7 saat ve üstü ders dışı internet kullandıklarını belirtmekte ve internet kullanımı açısından bağımlılık riski taşımaktadır. Bununla birlikte günde ortalama 5-7 saat arası internet kullanımı olan %15.7'lik öğrenci grubu ise muhtemel bağımlı olarak değerlendirilebilir. Farklı üniversitelerde yapılan çalışmalarda internet kullanımı ve bağımlılık oranları ile ilgili benzer sonuçların elde edildiği görülmektedir (Akdağ ve diğ., 2014; Durmuş ve diğ., 2018; Göktaş & Öztürk, 2022; Turan, 2015). Örneğin İnönü Üniversitesi öğrencileri üzerinde yapılan bir çalışmada öğrencilerin %7.8'inin 5 saat ve üzerinde internet kullandığı ve bu grubun internet bağımlılık puanlarının interneti daha az

kullanan akranlarına göre anlamlı derecede yüksek olduğu bulunmuştur (Akdağ ve diğ., 2014). Durmuş ve arkadaşları (2018) ise boylamsal bir çalışma ile Erciyes Üniversitesi öğrencilerinin 2013 ve 2016 yılları arasındaki internet kullanım davranışlarını incelemiştir. Yapılan boylamsal çalışma sonucunda öğrencilerin yıllar içinde interneti kullanım amaçlarının giderek sosyal medya kategorisinde toplandığı ve internet kullanım sürelerinin ortalama 2 saat daha yükseldiği saptanmıştır. Bu bulgular risk grubundaki öğrencilerin ilerleyen yıllarda bağımlılık belirtilerinde artış olabileceğini göstermektedir. Bu nedenle bizim örneklemimizde yer alan %24.2'lik riskli kullanıcı grubuna yönelik önleyici ve müdahale niteliğinde çalışmaların yapılması önem arz etmektedir.

Araştırmada sigara ve alkol kullanım oranlarında yüksek risk grubundaki öğrenci sayısının az olduğu görülmüştür. Bununla birlikte katılımcıların %23'ünün sigara içtiği ve sigaranın zararları açısından düşünüldüğünde bu gruplar için de takip ve müdahale çalışmalarının yapılması gerektiği düşünülmektedir. Alkol kullanımında ise öğrencilerin %74.6'sının hiç içmediği, %24.6'sının ara sıra içtiği tespit edilmiştir. Örneklemimizden elde edilen sigara ve alkol kullanım oranlarının diğer üniversitelerdeki oranlarla (Çalışkan, 2015; Durmuş ve diğ., 2018; Turan, 2015; Ulukoca, Gökgez & Karakoç, 2013) benzerlik gösterdiği söylenebilir. Fakat bazı araştırmalardaki oranlardan da farklılaşmaktadır. Örneğin sağlık bilimi öğrencileri üzerinde yapılan bir çalışmada (Koca & Oğuzöncül, 2015) sigara ve alkol kullanım oranları daha düşük düzeyde iken bazı devlet (Korkmaz ve diğ. 2013; Kuloğlu, 2023) ve vakıf üniversitelerinde (Doğan, Kotan & Akbulut, 2022; Turan, 2015) yapılan çalışmalarda oranlar bizim çalışmamızdakinden yüksek bulunmuştur. Bu durumun üniversitelerin ve bulunulan şehirlerin imkanları ve sosyo-kültürel yapısı ile ilişkili olabileceğini düşündürmektedir.

Araştırmaya katılan öğrencilerin psikolojik danışma merkezinden yardım almaya ihtiyaç duyduğu problem alanlarının başında kaygı gelmektedir. Bunu sırasıyla kişisel problemler, akademik problemler, depresyon, takıntılar, iletişim ve güven problemleri, ailevi problemler, uyku bozuklukları ve ilişkisel problemler izlemektedir. En az yardıma ihtiyaç duyulan alanlar ise yeme sorunları, bağımlılık ile kayıp ve yas olarak belirtilmiştir. Bu bulgular üniversite öğrencilerin problem alanları ile ilgili hem yurt içinde (Erkan ve diğ., 2011; Donat ve diğ., 2019; Topkaya ve Meydan, 2013; Yusufoglu, 2022) hem de yurt dışında (Aluede, Imhonde & Eguavoen, 2006; Schweitzer, 1996) yapılan pek çok araştırma sonucu ile benzerlik göstermektedir. Bu çalışmalarda benzer olarak öğrencilerin öncelikli

olarak kaygı, depresyon, aile içi ilişkiler, uyum sorunları ve akademik sorunlar yaşadıkları raporlanmıştır. Bununla birlikte sigara/madde kullanım sorunları ile cinsel sorunlar genellikle en az yardıma ihtiyaç duyulan/yaşanan sorun olarak bildirilmiştir. Bu açıdan bakıldığında bizim çalışmamızda elde edilen sonuç üniversite öğrencilerinin genel problem durumları açısından pek farklı değildir ve psikolojik danışma merkezinin yapacağı çalışmalara ışık tutacak niteliktedir. Yalnızca 2023 Şubat ayında Türkiye’de meydana gelen deprem sonrasında öğrencilerin kayıp ve yas alanını en son tercih olarak seçmesi beklenmeyen bir sonuç olarak değerlendirilmektedir. Bu durum, aşırmanın örnekleminde depremden doğrudan etkilenen öğrencilere ulaşamadığının göstergesi olabilir.

5. 3 Öğrencilerin Öznel İyi Oluşları ile Yükseköğrenim Yaşam Doyumu ve Akademik Başarıları Arasındaki İlişkiler

Öğrencilerin öznel iyi oluşları ile akademik başarı arasında anlamlı ilişki bulunmazken yükseköğrenim yaşam doyumu alt ölçeklerinin hepsi ile düşük düzeyde pozitif yönlü anlamlı korelasyonel ilişkilerin olduğu görülmektedir. Bu sonuçlar öğrencilerin akademik başarıdan ziyade üniversite içerisindeki diğer doyum kaynaklarının psikolojik iyi oluş üzerinde etkili olduğuna işaret etmektedir. Alan yazındaki bazı çalışmalarda akademik başarının üniversite öğrencilerinin öznel iyi oluşları ve yaşam doyumları ile anlamlı ilişki göstermediği bulunmuştur (Subaşı, 2021). Bücken (2018) ve arkadaşları tarafından 47 araştırmanın incelendiği bir meta analiz çalışmasında öznel iyi oluş ile akademik başarı arasında pozitif yönlü bir ilişkinin olduğunu ortaya koymuşlardır. Fakat aynı çalışmada her düşük başarılı öğrencinin mutlaka düşük öznel iyi oluş bildirmediği ve yüksek başarılı öğrencilerin de otomatik olarak yüksek öznel iyi oluş seviyesine sahip olmadığına dikkat çekilmektedir. Bizim çalışmamızdan elde ettiğimiz sonuç da alan yazınındaki bu çalışmalarla benzer niteliktedir. Bazı araştırmalar ise yaşam doyumunun yükselmesinin başarı ihtiyacının düşmesine neden olduğu yönünde bulgular sunmaktadır (Çivitci, 2012). Bu açıdan bakıldığında akademik başarının genel yaşam doyumu ve hayat başarısı açısından sınırlı bir önem taşıdığı söylenebilir.

Yükseköğrenim yaşam doyumunun öznel iyi oluş üzerindeki etkisinin test edildiği regresyon analizi sonucunda ise tek anlamlı yordayıcının genel üniversite doyumu olduğu ortaya konulmuştur. Subaşı (2011) da benzer şekilde yükseköğrenim yaşam doyumunun üniversite öğrencilerinin genel yaşam doyumunu anlamlı düzeyde yordadığını bulmuştur.

Bunun yanında bölüme kendi isteği ile girenlerin ve eğitimden doyum sağlayanların ve öğretim üyeleri ile iyi ilişkiler kuranların da yaşam doyumlarının pozitif yönde etkilendiği belirtilmektedir (Gündoğar ve diğ., 2007; Seki ve diğ., 2018). Öğrencilerin psikolojik ihtiyaçlarının doyurulması da öznel iyi oluş üzerinde olumlu etki yaratmaktadır (Kermen ve Sarı, 2014). Öznel iyi oluş kişinin hayatı ile ilgili genel değerlendirmeleri ve memnuniyeti içerdiğinden okuduğu kurumda kendini değerli görme, orada olmaktan memnun olma ve ait hissetme gibi kavramları içeren “Genel Üniversite Doyumu”nun diğer faktörlerden daha güçlü bir etki düzeyiyle bu araştırmada ön plana çıktığı düşünülmektedir.

5. 4 Öğrencilerin Öznel İyi Oluş ve Yüksek Öğrenim Yaşam Doyumlarının Bazı Değişkenlere Göre Farklılıkları

Araştırmanın dördüncü amacı kapsamında öğrencilerin öznel iyi oluş ve yüksek öğrenim yaşam doyumları çeşitli değişkenlere göre karşılaştırılmıştır. Yapılan analizler sonucunda kadın ve erkek öğrencilerin öznel iyi oluş ve yüksek öğrenim yaşam doyumları arasında anlamlı fark olmadığı görülmüştür. Literatürde bu sonuçla paralellik gösteren bulgular (Kümbül Güler & 2006; Emeç, Subaşı, 2021) olmakla birlikte bizim bulgumuzun aksine kadınların okudukları bölümlerden daha fazla memnun olduklarını (Şahin, Zoraloğlu & Fırat, 2011) ve erkeklerin öznel iyi oluşlarının daha yüksek olduğunu (Göktaş & Öztürk, 2022; Tümkaya, 2011) ortaya koyan çalışmalar da vardır. Algılanan sosyo-ekonomik statüye göre ise sadece öznel iyi oluşta anlamlı bir farklılık tespit edilmiştir. Buna göre araştırma grubumuzdaki düşük gelir grubundaki öğrencilerin öznel iyi oluşları orta ve yüksek grupta yer alanlardan anlamlı derecede daha olumsuzdur. Bu bulgu literatürdeki kuramsal açıklamalar ve ampirik bulgularla paralellik göstermektedir (Addae & Kühner, 2022; İpek, 2022; Sarıkan, 2023; Tümkaya, 2011; Wienk, Buttrick & Oishi, 2022). Yapılan çalışmalar genellikle sosyo-ekonomik durumun yaşam memnuniyetini artırdığına ama doğrudan mutluluk getirmediğine dikkat çekmektedir. Yine de bu bulguya dayanılarak üniversitenin sosyal yardım imkanlarının güçlendirilmesi ve bu öğrencilere ulaştırılması öğrenci kişilik hizmetleri adına önemli görülmektedir.

Trabzon Üniversitesinin akademik birimlerine göre karşılaştırma yapıldığında öğrencilerin yüksek öğrenim yaşam doyumları arasında anlamlı farklılıklar olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Fatih Eğitim, Hukuk, İlahiyat ve Spor Bilimleri Fakültelerindeki öğrencilerin “Genel Üniversite Doyumlarının” Lisansüstü Eğitim Enstitüsü ile Beşikdüzü, Tonya ve Şalpaazarı Meslek Yüksekokulu öğrencilerinden anlamlı düzeyde düşük olduğu

belirlenmiştir. Öğretim Üyelerinden ve Üniversite Yönetiminden Sağlanan Doyum açısından da Tonya ve Şalpazarı Meslek Yüksekokulu öğrencilerinin diğer tüm birimlerden anlamlı düzeyde yüksek olduğu görülmektedir. Bunun yanında Lisansüstü, İletişim Fakültesi ve Beşikdüzü Meslek Yüksekokulu öğrencilerinin de öğretim üyelerinden sağladıkları doyumun Hukuk, İlahiyat, Fatih Eğitim fakültesi öğrencilerinden anlamlı düzeyde yüksek olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Yine Üniversite Yönetiminden Sağlanan Doyum açısından da Lisansüstü, Devlet Konservatuvarı, Vakfıkebir ve Beşikdüzü Meslek Yüksekokullarındaki Öğrencilerin Fatih Eğitim, Hukuk, İlahiyat ve Spor Bilimlerindeki öğrencilerden anlamlı düzeyde yüksek olduğu tespit edilmiştir. Lisansüstü, Vakfıkebir ve Beşikdüzü Meslek Yüksekokulu öğrencilerinin üniversite imkanlarından sağladıkları doyumun Tonya ve Şalpazarı Meslek Yüksekokulu ile Fatih Eğitim, Hukuk, İlahiyat ve Spor Bilimleri Fakültesi öğrencilerinden yüksek olduğu belirlenmiştir. Üniversitenin sosyal imkanlarından sağlanan doyum açısından akademik birim veya sınıf düzeyine dayalı herhangi bir farklılık olmadığı görülmüştür. Buradan elde edilen sonuçların üniversitenin akademik birimleri ve genel yönetim açısından dikkate alınması gerektiği düşünülmektedir. Üniversitenin farklı yerleşkelerinde yer alan meslek yüksekokullarının ana yerleşkede yer alan birimlerden daha yüksek doyum bildirdiği görülmektedir. Bu durum öğrenci beklentileri ve öğrenim süresi ile ilgili olabileceği gibi birimlerde öğrencilere sunulan imkanlar ile ilgili olabilir. Şahin ve arkadaşları (2011) 13 devlet üniversitesi ile yaptıkları araştırmada öğrencilerin %48'inin üniversitelerden memnun olduğunu belirtmektedir. 108 devlet ve 56 vakıf üniversitesi ile yürütülen Türkiye Üniversite Memnuniyet Araştırmasına (TÜMA, 2017) göre fakülteler bağlamında Tıp, Dış Hekimliği ve Eğitim Fakülteleri en yüksek memnuniyete sahiptir. En düşük memnuniyet gösterenler ise Orman, Ziraat, Turizm, İlahiyat, Spor Bilimleri ve Güzel Sanatlar Fakülteleridir. Bu araştırmanın bulguları TÜMA raporuyla memnuniyetsizlik gösteren bazı fakülteler açısından benzerlik gösterirken Eğitim Fakültesi memnuniyet düzeyinde farklılaşmaktadır.

Araştırmaya katılan 3. ve 4. sınıf öğrencilerinin yükseköğrenim yaşam doyumları dört alt faktörde diğer sınıflardan (1. Sınıf ve Lisansüstü) düşük düzeyde olduğu görülmektedir. Farklı üniversitelerde gerçekleştirilen çalışmalarda da benzer şekilde birinci sınıfların anlamlı düzeyde son sınıflardan yüksek memnuniyet bildirdikleri bulunmuştur (Şahin, Zoraloğlu & Fırat, 2011). Subaşı'nın (2021) araştırmasında ise öğrencilerin yükseköğrenim yaşam doyumlarında yaşlara göre bir farklılığa rastlanmamıştır. Bu çalışmadan elde edilen

sonuç son yıllarda ülkemizde yaşanan pandemi ve deprem nedeniyle çevrimiçi eğitime geçilmesi ile ilgili olabileceği düşünülmektedir. Bu süreçlerden en fazla etkilenen bu dönemki 3. ve 4. Sınıf öğrencileri olmuştur.

KAYNAKLAR

- Addae, E. A., & Kühner, S. (2022). How socioeconomic status and family social capital matter for the subjective well-being of young people: Implications for the child and family welfare policy in Ghana. *Journal of Social Policy, 51*(4), 876-899.
- Akdağ, M., Şahan-Yılmaz, B., Özhan, U., & İsmail, Ş. A. N. (2014). Üniversite öğrencilerinin internet bağımlılıklarının çeşitli değişkenler açısından incelenmesi (İnönü Üniversitesi örneği). *İnönü Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, 15*(1), 73-96.
- Aluede, O., Imhonde, H., & Eguavoen, A. (2006). Academic, career and personal needs of Nigerian university students. *Journal of Instructional Psychology, 33*(1), 50-57.
- Amerikan Psikiyatri Birliği. (2014). *Ruhsal bozuklukların tanısal ve sayımsal elkitabı* (5. baskı) (E. Köroğlu Çev.). Ankara: HYB Basım Yayın.
- Andrews, F. M., & Withey, S. B. (1978). *Social indicators of well-being: Americans' perceptions of life quality* (Second press). New York: Springer Science & Business Media.
- Arici, F., Özgür, E., & Efendioğlu, A. (2019). Üniversite öğrencilerinin üniversite eğitimi ve yaşamına ilişkin problemleri: Bir durum çalışması. *Journal of Advanced Education Studies, 1*(2), 79-95.
- Baker, J. A. (1998). The social context of school satisfaction among urban, low-income, African American students. *School Psychology Quarterly, 13*(1), 25- 44.
- Benton, S. A., Robertson, J.M, Tseng, W.C, Newton, F.B., & Benton, S. L. (2003). Changes in counseling center client problems across 13 years. *Professional Psychology: Research & Practice, 34*, 66-72.
- Bugay, A., Aşkar, P., Tuna, M. E., Örucü, M. Ç., & Çok, F. (2015). Psychometric properties of the Turkish version of the school climate questionnaire high school form. *Elementary Education Online, 14*(1), 311-322.
- Bücker, S., Nuraydin, S., Simonsmeier, B. A., Schneider, M., & Luhmann, M. (2018). Subjective well-being and academic achievement: A meta-analysis. *Journal of Research in Personality, 74*, 83-94.
- Ceviz, N., Tektaş, N., Basmacı, G., & Tektaş, M. (2020). COVID-19 pandemi sürecinde üniversite öğrencilerinin kaygı düzeylerini etkileyen değişkenlerin analizi. *International Journal of Scholars in Education, 3*(2), 312-329 .
- Chow, H. P. H. (2005). Life satisfaction among university students in a Canadian prairie city: A multivariate analysis. *Social Indicators Research, 70*, 139- 150.
- Çelik, R., Orçan, F., & Altun, F. (2020). Investigating the Relationship between Life Satisfaction and Academic Self-Efficacy on College Students' Organizational Identification. *International Journal of Psychology and Educational Studies, 7*(1), 76-85.

- Çivitci, A. (2012). Üniversite öğrencilerinde genel yaşam doyumu ve psikolojik ihtiyaçlar arasındaki ilişkiler. *Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 21(2), 321-336.
- Dağlı, A., & Baysal, N. (2016). Yaşam Doyumu Ölçeği'nin Türkçe'ye uyarlanması: Geçerlik güvenirlik çalışması. *Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi*, 15(59), 1250-1262.
- Diener, E. (1984). Subjective well-being. *Psychological Bulletin*, 95(3), 542-575.
- Diener, E. (2000). Subjective well-being: The science of happiness and a proposal for a national index. *American Psychologist*, 55(1), 34-43
- Diener, E. (2006). Guidelines for national indicators of subjective well-being and ill-being. *Journal of Happiness Studies*, 7(4), 397-404.
- Diener, E., Diener, M., & Diener, C. (1995). Factors predicting the subjective well-being of nations. *Journal of Personality and Social Psychology*, 69, 851-864.
- Doğan, M. B., Kotan, H., & Akbulut, S. (2022). Bir Vakıf Üniversitesindeki Öğrencilerin Sigara Kullanımı, Nikotin Bağımlılık Düzeyi ve İlişkili Faktörlerin İncelenmesi. *Fenerbahçe Üniversitesi Sağlık Bilimleri Dergisi*, 2(2), 455-469.
- Doğan, T. (2018). Problem areas of students at a university psychological counselling centre: A 16-year analysis. *British Journal of Guidance & Counselling*, 46(4), 429-440.
- Doğanay, A., & Sarı, M. (2006). Öğrencilerin üniversitedeki yaşam kalitesine ilişkin algılarının demokratik yaşam kültürü çerçevesinde değerlendirilmesi. *Türk Eğitim Bilimleri Dergisi*, 4(2), 107-128.
- Donat, A., Bilgiç, B., Eskiocak, A., & Koşar, D. (2019). Üniversite öğrencilerinin sorunları ve çözüm önerileri. *Yükseköğretim ve Bilim Dergisi*, (3), 451-459.
- Durmuş, H., Günay, O., Yıldız, S., Timur, A., Balcı, E., & Karaca, S. (2018). Üniversite öğrencilerinde internet bağımlılığı ve üniversite yaşamı boyunca değişimi. *Anadolu Psikiyatri Dergisi*, 19(4), 383-389.
- Erol, M., & Yıldırım, İ. (2016). The development of higher education life satisfaction scale/Yükseköğretim yaşam doyumu ölçeğinin geliştirilmesi. *Eğitimde Kuram ve Uygulama*, 12(1), 221-243.
- Erkan, S., Çankaya, Z. C., Terzi, Ş., & Özbay, Y. (2011). Üniversite psikolojik danışma ve rehberlik merkezlerinin incelenmesi. *Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 1(22), 174-198.
- Erkan, S., Özbay, Y., Cihangir-Çankaya, Z. & Terzi, Ş. (2012). Üniversite öğrencilerinin yaşadıkları problemler ve psikolojik yardım arama gönüllükleri. *Eğitim ve Bilim*, 37(164), 94-107.

- Fraenkel, J. R., Wallen, N. E., & Hyun, H. H. (2012). How to design and evaluate research in education (8th ed.). New York: Mc Graw Hill.
- Gençöz, T. (2000). Pozitif ve negatif duygu ölçeği: Geçerlik ve güvenirlik çalışması. *Türk Psikoloji Dergisi*, 15(46), 19-26.
- Göktaş, P., & Öztürk, F. (2022). Üniversite Öğrencilerinin İnternet Bağımlılığı ile Psikolojik İyi Oluş Düzeyleri Arasındaki İlişkinin İncelenmesi. *Süleyman Demirel Üniversitesi Vizyoner Dergisi*, 13(36), 1097-1116.
- Grace, B. Y., & Kim, J. H. (2008). Testing the mediating effect of the quality of college life in the student satisfaction and student loyalty relationship. *Applied Research in Quality of Life*, 3(1), 1-21.
- Gündoğar, D., Gül, S. S., Uşkun, E., Demirci, S., & Keçeci, D. (2007). Üniversite öğrencilerinde yaşam doyumunu yordayan etkenlerin incelenmesi. *Klinik Psikiyatri Dergisi*, 10(1), 14-27.
- İpek, Ö. (2022). Türkiye’de yaşlı yetişkinlerde öznel iyi oluşun belirleyicileri. *Çankırı Karatekin Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 12(1), 84-103.
- Kacur, M., & Atak, M. (2011). Üniversite öğrencilerinin sorun alanları ve sorunlarla baş etme yolları: Erciyes Üniversitesi örneği. *Erciyes Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 1(31), 273-297.
- Kalaycı, Ş. (2010). *SPSS uygulamalı çok değişkenli istatistik teknikleri*. Ankara: Asil Yayın Dağıtım
- Kangal, A. (2012). Üniversite Yaşam Kalitesi Ölçeği'nin Türkçe uyarlaması: Geçerlik ve güvenirlik çalışması. *e-Uluslararası Eğitim Araştırmaları Dergisi*, 3(1), 16-32.
- Katja, R., Paivi, A. K., Marja-Terttu, T., & Pekka, L. (2002). Relationship among adolescent subjective well-being, health behavior, and school satisfaction. *Journal of School Health*, 72, 243–249.
- Kermen, U., & Sarı, T. (2014). Üniversite öğrencilerinde ihtiyaç doyumunu ve öznel iyi oluş arasındaki ilişkinin incelenmesi. *Abant İzzet Baysal Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 14(2), 175-185.
- Koca, B., & Oğuzöncül, A. F. (2015). İnönü Üniversitesi Sağlık Yüksekokulu öğrencilerinin sigara, alkol, madde kullanımı, madde kullanımına etki eden etmenler ve aileden aldıkları sosyal desteğin etkisi. *Kocaeli Tıp Dergisi*, 4(2), 4-13.
- Koç, M., Avşaroğlu, S., & Sezer, A. (2004). Üniversite öğrencilerinin akademik başarıları ile problem alanları arasındaki ilişki. *Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, (11), 483-498.
- Korkmaz, M., Ersoy, S., Özkahraman, Ş., DURAN, E. T., Uslusoy, E. Ç., Sıtkı, O. R. A. K., & Orhan, H. (2013). Süleyman Demirel Üniversitesi Öğrencilerinin Tütün Mamulleri-Alkol Kullanım Durumları ve Sigaraya Yaklaşımları, Tobacco Products-

Alcohol Consumption Status and Approach to Smoking in Students of Suleyman Demirel University. *SDÜ Tıp Fakültesi Dergisi*, 20(2), 34-42.

Kuloğlu, Y. (2023). Üniversite gençliğinde riskli sağlık davranışları (Kırklareli Üniversitesi öğrencileri örneği). *International Anatolia Academic Online Journal Social Sciences Journal*, 9(1), 22-40.

Kümbül Güler, B., & Hamdi, E. M. E. Ç. (2006). Yaşam memnuniyeti ve akademik başarıda iyimserlik etkisi. *Dokuz Eylül Üniversitesi İktisadi İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 21(2), 129-149.

Lee, D. J. (2008). A model of quality of college life (QCL) of students in Korea. *Social Indicators Research*, 87(2), 269-285

Mangeloja, E., & Hirvonen, T. (2007). What makes university students happy?. *International Review of Economics Education*, 6(2), 27-41.

Mroczek, D. K., & Kolarz, C. M. (1998). The effect of age on positive and negative affect: A developmental perspective on happiness. *Journal of Personality and Social Psychology*, 75(5), 1333– 1349.

Myers, D. G., & Diener, E. (1995). Who is happy? *Psychological Science*, 6(1), 10–19.

Özbay, Y. (1996). Üniversite öğrencilerinin problem alanları ile yardım arama tutumları arasındaki ilişki. Ulusal Psikoloji Kongresi, Boğaziçi Üniversitesi, İstanbul.

Özgüngör, S. (2010). Eğitim fakültesi öğrencilerinin fakülte yaşantısına ilişkin doyum düzeylerini belirleyen öğrenci ve okul özellikleri. *Türk Eğitim Bilimleri Dergisi*, 8(3), 623-644.

Pallant, J. (2016). *SPSS kullanma kılavuzu: SPSS ile adım adım veri analizi* (Çev. S. Balcı & B. Ahi). Ankara: Anı Yayıncılık.

Sarıkan, S. (2023). *Üniversite öğrencilerinin duygusal zeka, bilişsel esneklik ve psikolojik iyi oluş düzeyleri arasındaki ilişkinin incelenmesi* (Master's thesis, Necmettin Erbakan Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü).

Schweitzer, R. D. (1996). Problems and awareness of support services among students at an urban Australian University. *Journal of American College Health*, 45(2), 73-77.

Seki, T., Şimşir, Z., Dilmaç, B., Bircan, H. H., & Baykan, E. (2018). Üniversite öğrencilerinin fakülte yaşamının nitelikleri, akademik özyeterlikleri ve öznel iyi oluşları arasındaki yordayıcı ilişkiler. *Marmara Üniversitesi Atatürk Eğitim Fakültesi Eğitim Bilimleri Dergisi*, 48(48), 164-178.

Setiawan, J. L. (2006). Willingness to seek counselling, and factors that facilitate and inhibit the seeking of counselling in Indonesian undergraduate students. *British Journal of Guidance & Counselling*, 34(3), 403-419.

Stefanek, E., Strohmeier, D., & Yanagida, T. (2017). Depression in groups of bullies and victims: Evidence for the differential importance of peer status, reciprocal friends,

school liking, academic selfefficacy, school motivation and academic achievement. *International Journal of Developmental Science*, 11(1-2), 31-43.

Subaşı, M. (2021). *Yaşam doyumunu yordamada yükseköğrenim yaşam doyumunu ve COVID-19 korkusu* (Master's thesis, İbn Haldun Üniversitesi, Lisansüstü Eğitim Enstitüsü).

Şahin, İ., Zoraloğlu, Y. R., & Fırat, N. Ş. (2011). Üniversite öğrencilerinin yaşam amaçları, eğitsel hedefleri üniversite öğreniminden beklentileri ve memnuniyet durumları. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Yönetimi*, 3(3), 429-452.

Tabachnick, B. G. & Fidell, L. S. (2015). *Çok Değişkenli İstatistiklerin Kullanımı* (Çev.: Murat Özer). Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.

Thomas, E. H., & Galambos, N. (2004). What satisfies students? Mining students' opinion data with regression and decision tree analysis. *Research in Higher Education*, 45(3), 251-269.

Tian, J., Zhang, M., Zhou, H., & Wu, J. (2021). College Satisfaction, Sense of Achievement, Student Happiness and Sense of Belonging of Freshmen in Chinese Private Colleges: Mediation Effect of Emotion Regulation. *International Journal of Environmental Research and Public Health*, 18(22), 11736.

Topkaya, N., & Meydan, B. (2013). Üniversite öğrencilerinin problem yaşadıkları alanlar, yardım kaynakları ve psikolojik yardım alma niyetleri. *Trakya Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 3(1), 25- 37.

Turan, R. T. (2015). Başkent üniversitesi öğrencilerinde internet bağımlılığı sıklığı ve ilişkili faktörler. Başkent Üniversitesi Tıp Fakültesi Uzmanlık Tezi. Ankara.

Tümkiye, S. (2011). Türk üniversite öğrencilerinde öznel iyi oluşu yordayan sosyodemografik değişkenler ve mizah tarzları. *Eğitim ve Bilim*, 36(160), 158-170.

Uffelman, R. A., & Hardin, S. I. (2002). Session limits at university counseling centers: Effects on helpseeking attitudes. *Journal of Counseling Psychology*, 49(1), 127-132.

Ulukoca, N., Gökgöz, Ş., & Karakoç, A. (2013). Kırklareli üniversitesi öğrencileri arasında sigara, alkol ve madde kullanım sıklığı. *Fırat Tıp Dergisi*, 18(4), 230-234.

Voltan-Acar, N. (1986). Üniversite öğrencilerinin problemlerinin akademik başarıya etkisi. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 1(1), 65-76.

Wienk, M. N., Buttrick, N. R., & Oishi, S. (2022). The social psychology of economic inequality, redistribution, and subjective well-being. *European Review of Social Psychology*, 33(1), 45-80.

Yazıcı, E. (2003). Türk üniversite gençliği araştırması: Üniversite gençliğinin sosyokültürel profili. Ankara: Gazi Üniversitesi Yayınları.

- Yelken, C., Yazıcı, H., & Altun, F. (2020). YÖS ile üniversiteye yerleşen yabancı uyruklu öğrencilerin stresle başa çıkma stilleri, problem çözme becerileri ve yardım arama davranışları. *Yükseköğretim Dergisi*, 10(1), 27-37.
- Yıldırım, F. B., Güneri, O. Y., & Aydın, Y. Ç. (2015). Üniversite öğrencilerinin memnuniyet düzeyi ve ilişkili değişkenler. *Eğitimde Kuram ve Uygulama*, 11(2), 521-533.
- Yılmaz-Altuntaş, E., Başaran, M., Özeke, B., & Yılmaz, H. (2020). COVID-19 pandemisi sürecinde üniversite öğrencilerinin yükseköğretim kurumlarının uzaktan eğitime yönelik stratejilerine ve öğrenme deneyimlerine ilişkin algı düzeyleri. *Uluslararası Halkla İlişkiler ve Reklam Çalışmaları Dergisi*, 3(2), 8-23
- Yusufoğlu, Ö. Ş. (2022). Küresel salgın (Covid-19) sürecinde yaşanan sosyal problemler: Uzaktan eğitim gören üniversite öğrencileri üzerine bir araştırma. *Uluslararası Sosyal Bilimlerde Yenilikçi Yaklaşımlar Dergisi*, 6 (2), 138-163